

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОМІЧНОГО

Ігнат'єва О., студ. ПР-51

Вербалізація комічного у гумористичному дискурсі є одним із найважливіших теоретичних питань у сучасній лінгвістиці.

З позицій сучасних наукових парадигм формами комічного є гумор, іронія і сатира. Відмінність між гумором та сатирою полягає передусім у стилістичних особливостях їх використання. Гумористична критика передбачає вдосконалення об'єкта осміяння; сатира ж не лише викриває, а й негативно переосмислює об'єкти і явища, неспіввідносні з ідеалом.

Відмінність гумору і сатири знаходить прояв також у використаних мовних засобах на різних мовних рівнях. Іронія-повноправна форма комічного, поряд із гумором і сатирою, яка полягає у відображенні певного прихованого значення, яке існує у ситуації твору.

Вербалізацію комічного на різних мовних рівнях, закономірності їх вживання можна проаналізувати на прикладі гумористичних фантастичних текстів англійського письменника Террі Пратчетта.

Вербалізація комічного у гумористичному дискурсі відбувається на різних мовних рівнях і передбачається передусім в актуалізації ситуативної іронії. Реалізація іронії відбувається за схемою "blame-by-praise" (догана у вигляді похвали) і виявляється переважно у окремих лексемах і атрибутивних словосполученнях. Оказіональне значення лексичної одиниці у багатьох випадках виходить за межі опозиції "пряме значення — протилежне значення", включаючи складні асоціативні зв'язки, що виводить механізм актуалізації іронії за межі антифразису.

Специфічний прояв має механізм реалізації гумору, іронії і сатири у використанні номінативних лексем, що є власними назвами — прізвищами, прізвиськами персонажів, іменами історичних осіб і міфічних персонажів, що є алюзіями.

Серед лексичних засобів, які беруть участь у створенні комічного ефекту в романах Пратчетта, найчастіше вживаються стереотипні словосполучення, комічні метафори та авторські оказіоналізми.

Стереотипні словосполучення, побудовані за структурною схемою N1 of N2 (з варіантом N1 of AN2), відрізняються структурною спаяністю та передбаченістю компонентів. Як колишні мовні метафори,

що перетворилися на кліше, вони часто виражають у художніх текстах іронічну модальність.

Як один з найпоширеніших вербальних засобів комічного, метафора є перенесенням значення слова на об'єкт, з яким воно не співвідноситься. Слова і фрази, вирвані зі звичного для них контексту і оточення, починають працювати у нових, мовних ситуаціях. Але смислові відхилення, які виникають при цьому, допомагають створити комічний ефект.

Для досягнення комічного ефекту часто звертаються до неологізмів. Авторські okazіональні новоутворення цілком залежать від багатства фантазії, своєрідного світосприйняття автора, реалізують велику кількість найнеймовірніших асоціацій.

Найпоширенішими засобами вербалізації комічного на рівні тексту у романах Пратчетта є пародія та парадокс, які належать до типових надтекстових засобів створення комічного ефекту. Важливу роль у реалізації комічного відіграють засоби синтаксичного рівня — лексико-синтаксичні алогізми, вставні конструкції, синтаксичні повтори, різні типи речень.

Суть лексико-синтаксичного алогізму полягає в тому, що комічний ефект створюється вживанням несумісних понять в одному синтаксичному ряді. В окремих випадках ці поняття не містять вагової контрастивності, не порушують логічної послідовності, однак, внутрішньо порушують смислову однорідність.

Вставні конструкції, виступаючи в художньому творі на перший план, змінюють подекуди семантику висловлювання, надають йому суб'єктивно-оцінної модальності, створюють іронічний ефект.

Особливу увагу приділяють зазвичай вербальним засобам комічного лексичного та надтекстуального рівнів. Саме приклади застосування цих вербальних засобів найкраще представлені у гумористичних текстах Террі Пратчетта..

Дослідження вербальних засобів комічного у художніх гумористичних текстах фантастичного дискурсу доводить, що зазначені тексти не лише є джерелами використання вербальних прийомів комічного, але і допомагають краще зрозуміти сутність гумору, його прояву у сучасній англійській мові.

Наук. кер. – Швачко С.О., *д.філол.н., проф.*